

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Adli Tıp Staj Rehberi

İÇİNDEKİLER

1. Karşılama Mesajı	3
2. Adli Tıp Stajı Genel Özellikleri	4
3. Adli Tıp Stajı Öğrenim Hedefleri ve Yeterlilikleri	4
4. Görevler.....	5
5. Adli Tıp Stajı Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler ve Performans Düzeyleri	5
6. Temel Hekimlik Becerileri ve Öğrenme Düzeyleri	6
7. Profesyonel Tutum ve Değerler.....	7
8. Adli Tıp Staj Programı.....	9
9. Staj Programındaki Derslerde ve Uygulamalarda Öğrenme ve Öğretme Yöntemleri	10
10. Staja Devamlılık Kuralları	11
11. Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri	11
12. Öğrenme Ortamları	11
13. Önerilen Kaynaklar	11
14. Referanslar	12

TABLolar

Tablo 1. Adli Tıp Stajı Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler ve Performans Düzeyleri.....	5
Tablo 2. Çekirdek Hastalıklar/Klinik Problemler Öğrenme (Performans) Düzeyleri.....	6
Tablo 3. Adli Tıp Stajı Temel Hekimlik Uygulamaları ve Öğrenme Düzeyleri.....	6
Tablo 4. Temel Hekimlik Uygulamaları Öğrenme Düzeyleri ve Açıklamaları	7
Tablo 5. Adli Tıp Staj Programı.....	9
Tablo 6. Ders Saatleri ve AKTS	10

Sevgili Öğrencimiz,

Nişantaşı Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp stajınıza hoş geldiniz.

Bu staj süreci 2 hafta olup sizlere adli tıbbın temellerini öğrenme ve adli olguların değerlendirilmesi sürecini deneyimleme fırsatı verecektir. Staj sonunda, adli tıbbi bir olguyu sistematik biçimde değerlendirebilme, adli raporlama süreçlerini kavrayabilme ve temel adli tıbbi bilgi ve becerileri uygulayabilme yetkinliği kazanmanız beklenmektedir.

Stajınız boyunca en iyi şekilde faydalanmak için, öğretim üyelerinden eğitiminizle ilgili bilgi almak sizlerin sorumluluğunuzdur. Tüm öğrencilerin, programda belirtilen etkinliklere zamanında katılım göstermeleri beklenmektedir. Eğitim programımızda belirtilen öğrenim hedeflerine ulaşmanız için yalnızca teorik derslere değil, aynı zamanda olgu tartışmaları, seminerler ve uygulamalı eğitimlere de aktif katılımınız büyük önem taşımaktadır. Kitapçıkta yer alan içeriklerin rehberliğinde, bireysel gayretinizle bu süreçten en yüksek düzeyde yararlanacağınızdan eminiz. Hastanede ve adli vakalarla ilgili tüm süreçlerde, hasta haklarına ve mahremiyetine azami saygı gösterilmesinin çok büyük önem arz ettiğini özellikle belirtmek isteriz.

Akademik ve klinik kadromuzdaki tüm öğretim üyeleri her adımda yanınızda olmaya ve öğrenme sürecinizi desteklemeye hazırdır.

Hepinize verimli, öğretici ve başarılı bir staj dönemi dileriz.

Dahili Tıp Bilimleri Bölümü

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Tıp Fakültesi

Adli Tıp Stajı Genel Özellikleri

Nişantaşı Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dönem-V Adli Tıp Stajında, Dönem I, II ve III’de ağırlıklı olarak teorik dersler ile başlayan adli tıba yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Kuramsal bilgilerin beceri ve tutumla birleştirilebilmesi öğrencinin istenen yeterliğe ulaşılmasını sağlayacaktır. Bu bütünleşmeyi Adli Tıp açısından sağlamada ilk adım Dönem-V’de yer alan stajdır. Bir hekimin meslek hayatı boyunca bilmesi gereken tüm adli tıp bilgilerini bu staj kapsamaktadır.

Adli Tıp Stajı Öğrenim Hedefleri ve Yeterlilikleri

Adli Tıp stajının amacı, Adli Tıp’ın tanımı, içeriği, bölümleri ve tarihçesi, asfiksi, ani ölümler, cinsel saldırılar, adli toksikoloji, adli biyoloji, ölüm sonrası değişiklikler ve otopsi süreci hakkında bilgi ve beceri kazandırmaktır.

Stajyer öğrenciler:

- 1. Adli tıbbın kapsamını ve görev alanlarını tanıma:** Adli tıbbın hukuki sistemdeki yerini, adli raporlamayı ve otopsi süreçlerini kavrayabilme.
- 2. Adli rapor düzenleyebilme:** Travma, darp-cebir, maluliyet, yaş tayini gibi durumlara ilişkin uygun adli rapor hazırlayabilme.
- 3. Ölüm nedenlerini ve ölüm şekillerini ayırt edebilme:** Doğal ölüm, ani ölüm, şüpheli ölüm, adli nitelikteki ölümler hakkında temel farkındalık geliştirme.
- 4. Otopsi sürecini gözlemleyebilme:** Adli otopsi prosedürünü, örnek alma, doku incelemesi ve raporlama aşamalarını izleyerek öğrenme.
- 5. Travma izlerini değerlendirme:** Kesici, delici, ateşli silah yaralanmaları; yanıklar, düşmeler gibi travmatik lezyonların özelliklerini tanıyabilme.
- 6. Cinsel saldırı ve istismar vakalarında tıbbi yaklaşımı öğrenme:** Mağdurun muayenesi, kanıt toplama, adli raporlama süreçlerini öğrenme.
- 7. Adli toksikoloji hakkında temel bilgi sahibi olma:** Zehirlenme, madde kullanımı, toksikoloji analizler ve sonuçların değerlendirilmesi hakkında bilgi edinme.
- 8. Yaş tayini yöntemlerini öğrenme:** Radyolojik, fizyolojik ve diş gelişimi gibi yöntemlerle yaş tahmininin nasıl yapıldığını öğrenme.
- 9. Adli psikiyatrik değerlendirme sürecini tanıma:** Ceza ehliyeti, koruma altına alma, risk değerlendirmesi gibi konulara aşinalık kazanma.

- 10. Tıbbi uygulama hataları (malpraktis) hakkında bilgi sahibi olma:** Hekimin hukuki sorumluluklarını, ihmal ve etik dışı uygulamaları ayırt edebilme.
- 11. İnsan hakları ve etik ilkeleri gözetme:** İşkence, kötü muamele, hasta hakları gibi konularda duyarlılık geliştirme.
- 12. Delil koruma ve adli zincire uygun hareket etme:** Olay yerinden laboratuvara kadar delil bütünlüğünü korumaya yönelik temel kuralları öğrenme.
- 13. Mahkemelerle iletişim ve hukuki süreçlere katkı sağlama:** Hekim olarak adli sürece nasıl bilgi ve rapor sağlanacağını bilme.
- 14. Sürekli mesleki gelişime açık olma:** Adli tıp alanındaki güncel uygulamaları ve mevzuatı takip etme alışkanlığı geliştirme.

Görevler

Bu staj sonunda stajyerlerin aşağıda belirtilen semptom/durumlarda belirlenmiş olan düzeyde yeterlik kazanması beklenmektedir:

Bu staj sonunda stajyerlerin aşağıda belirtilen semptom/durumlarda klinik akıl yürütme süreçlerini ve hasta yönetimini gerçekleştirecek düzeyde bilgi kazanmaları ve bu durumları gerçek hastalarda gözlemleri beklenmektedir:

Tablo 1. Adli Tıp Stajı Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler ve Performans Düzeyleri

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problem	Öğrenme Düzeyi
Alkol ve madde kullanımı ile ilgili acil durumlar	A-K
Crush yaralanması	T-A-K
Deri yaralanmaları	A
Donmalar (soğuktan)	A
Kafa travması	A
Karın travmaları	A
Koma	A
Kompartman sendromu	A
Omurga yaralanmaları	A
Onkolojik aciller	A
Sepsis	A
Şok	A
Travma ve yaralanmalar	A
Yabancı cisim ilişkili problemler	T-A-K
Yanıklar	TT-A
Zehirlenmeler	A-K
Cinsel istismar ve ihmal (Bkz DSSB)	DSSB listesinde yer alır.
İntihar düşüncesi/girişimi/kendine zarar verme	ÖnT-K

Tablo 2. Çekirdek Hastalıklar/Klinik Problemler Öğrenme (Performans) Düzeyleri

A	Acil durumu tanımlayarak acil tedavisini yapabilmeli, gerektiğinde uzmana yönlendirebilmeli
ÖnT	Ön tanı koyarak gerekli ön işlemleri yapıp uzmana yönlendirebilmeli
T	Tanı koyabilmeli ve tedavi hakkında bilgi sahibi olmalı, gerekli ön işlemleri yaparak, uzmana yönlendirebilmeli
TT	Tanı koyabilmeli, tedavi edebilmeli
İ	Birinci basamak şartlarında uzun süreli takip (izlem) ve kontrolünü yapabilmeli
K	Korunma önlemlerini (birincil, ikincil ve üçüncül korunmadan uygun olan/olanları) uygulayabilmeli

Temel Hekimlik Becerileri

Bu staj boyunca stajyerlerden beklenen temel hekimlik becerileri ve düzeyleri aşağıda belirtilmiştir

Tablo 3. Adli Tıp Stajı Temel Hekimlik Uygulamaları ve Öğrenme Düzeyleri

Temel hekimlik uygulamaları	Düzy
Genel ve soruna yönelik öykü alabilme	4
Mental durumu değerlendirebilme (hukuki ehliyet için)	3
Psikiyatrik öykü alabilme	3
Adli olgu muayenesi	3
Bilinç değerlendirme	4
Ruhsal durum muayenesi	3
Deri muayenesi (travma bulguları)	4
Genel durum ve vital bulguların değerlendirilmesi	4
Olay yeri incelemesi	2
Ölü muayenesi	3
Adli rapor hazırlayabilme	3
Adli vaka bildirimi düzenleyebilme	4
Aydınlatma ve onam alabilme	4
Tedaviyi red belgesi hazırlayabilme	4
Ölüm belgesi düzenleyebilme	3
Yasal olarak bildirimi zorunlu hastalıkları ve durumları bildirme	4
Laboratuvar örneğini uygun koşullarda alabilme ve ulaştırabilme	4
Kültür için örnek alabilme	3
Vaginal akıntı örneği hazırlayabilme (cinsel saldırı olgularında)	3
Delil tanıyabilme, koruma ve nakil	2
Hastadan biyolojik örnek alabilme	3
Travma sonrası kopan uzvun uygun taşınmasını sağlama	4
Kan transfüzyonu yapabilme (adli olaylarda izlem amaçlı)	3
IM, IV, SC enjeksiyon yapabilme	4
Entübasyon yapabilme	3

Koma pozisyonu verebilme	4
Hastanın uygun olarak taşınmasını sağlayabilme	4
Zehirlenmelerde akut dekontaminasyon ilkelerini sağlama	2
Olağan dışı durumlarda sağlık hizmeti sunabilme	2
Toplumda bulaşıcı hastalıklarla mücadele edebilme (bildirim dahil)	3
Sağlık çalışanlarının sağlığının korunmasıyla ilgili önlemler	4
Klinik karar verme sürecinde kanıta dayalı tıp uygulayabilme	3
Literatür bilgisine ulaşabilme ve eleştirel gözle okuyabilme	3

Tablo 4. Temel Hekimlik Uygulamaları Öğrenme Düzeyleri ve Açıklamaları

Öğrenme düzeyi	Açıklama
1	Uygulamanın nasıl yapıldığını bilir ve sonuçlarını hasta ve/veya yakınlarına açıklar.
2	Acil bir durumda kılavuz / yönergeye uygun biçimde uygulamayı yapar.
3	Karmaşık olmayan, sık görülen, durumlarda / olgularda uygulamayı* yapar.
4	Karmaşık durumlar / olgular da dahil uygulamayı* yapar.
*Ön değerlendirmeyi / değerlendirmeyi yapar; gerekli planları oluşturur, uygular ve süreç ve sonuçlarıyla ilgili hasta ve yakınlarını / toplumu bilgilendirir.	

Profesyonel Tutum ve Değerler

Adli tıp stajı süresince, öğrencilerin hem tıbbi hem de hukuki sorumlulukların bilincinde olarak hareket etmeleri, etik ilkelere sıkı sıkıya bağlı kalmaları ve objektif bir tutum geliştirmeleri beklenir. Adli raporlama, otopsi, adli muayene ve diğer uygulamalarda mesleki sorumlulukları gözeterek aşağıda belirtilen ilkeler doğrultusunda profesyonel bir yaklaşım sergilemek, staj sürecinin temelini oluşturur.

1. Adli bilimlere ve adli tıp alanını tanımlar, kapsamını ve tarihçesini açıklar.
2. Yaralı kişilere adli yönden yaklaşım ve izlem için iş akış şeması düzenler.
3. Adli vakalar için rapor düzenleme kurallarını açıklar ve rapor düzenler.
4. Kimliklendirme süreci ve raporlama ilkelerini açıklar.
5. Yaraları tanımlar, sınıflandırır ve özelliklerini açıklar.
6. Asfiksini içeriğini ve otopsi bulgularını açıklar.
7. Tıptaki uygulama hatalarını ve nasıl raporlanacağını açıklar.
8. Ani ölümleri, etiopatogenezini ve otopsi bulgularını açıklar.
9. Zehirlenme türlerini, raporlanmasını ve otopsi bulgularını açıklar.

10. Cinsel suçlarda delil toplama ilkelerini ve raporlama kurallarını açıklar.
11. Ölüm sonrası değişiklikleri ve oluşum mekanizmalarını açıklar.
12. Ölü muayenesi ve raporlama sürecini tanımlar.
13. Adli DNA analiz yöntemleri sıralar.
14. Bir otopsi raporunu içerik ve düzenleme açılarından değerlendirir.
15. Maluliyet olgularına yaklaşım ilkelerini ve raporlama kurallarını açıklar.

ADLİ TIP STAJI PROGRAMI

Tablo 5 Adli Tıp Stajı Programı 1.Hafta

	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
09:00-09:45	Bağımsız Öğrenme				
10:00-10:45					
11:00-11:45					
12:00-13:00	Öğle Arası				
13:00-13:45	Tıbbi müdahalelerde hekimin yasal sorumlulukları	Adli rapor	Ölüm raporu ve otopsi	Ani ölüm ve asfiksi	Adli toksikoloji ve madde bağımlılığı tespiti
14:00-14:45	Çocuklara ve kadınlara cinsel istismar ve şiddet uygulaması	Ateşli silah yaralanmaları	Kesici ve künt travmalar ile yaralanma	Kimlik Tespiti	Maluliyet oranı tespiti
15:00-15:45					
16:00-16:45					

2.Hafta

	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08:00-08:45	Adli rapor ve maluliyet raporu hazırlama	Aydınlatılmış Onam formu hazırlamak	Adli Tıp Kurumu	Adli Tıp Kurumu	Staj Sonu Sözlü Sınavı
09:00-09:45					
10:00-10:45	Adli rapor ve maluliyet raporu hazırlama	Aydınlatılmış Onam formu hazırlamak	Adli Tıp Kurumu	Adli Tıp Kurumu	
11:00-11:45					
12:00-13:00	Öğle Arası				
13:00-13:45	Olgu Tartışması	Olgu Tartışması	Adli Tıp Kurumu	Adli Tıp Kurumu	
14:00-14:45					
15:00-15:45	Olgu Tartışması	Olgu Tartışması	Adli Tıp Kurumu	Adli Tıp Kurumu	
16:00-16:45					

Tablo 6. Ders Saatleri ve AKTS

Zorunlu (Z)/ Seçmeli (S)	Z
Toplam teorik ders	28 saat
Pratik uygulama	24 saat
Serbest çalışma	15 saat
Sınav çalışması	8 saat
Toplam iş yükü	75 saat
AKTS	3

Staj Programındaki Derslerde ve Uygulamalarda Öğrenme ve Öğretme Yöntemleri

Adli Tıp staj programında dersler ve uygulamalar, servis çalışmaları, hasta başı eğitimleri, öğretim üyeleri ile danışma ve tartışmalar ile öğrenme olanakları sağlanmaktadır. Stajda uygulanan öğretme yöntemleri aşağıda kısaca açıklanmıştır.

1) Teorik dersler:

Staj yeterliklerine ulaşmak için gerekli bilgilerin öğrenciler tarafından kavranabilmesi amacı ile kuramsal bilginin paylaşıldığı, tartışıldığı derslerdir. Aşağıda program akışı verilmiştir.

2) Olgu Tartışması:

Belirli hasta gruplarına veya başvuru yakınmalarına yaklaşım, tanı, ayırıcı tanı ve tedavi ilkelerinin değerlendirilmesi pratik eğitim saatinde uygulanmaktadır. Aşağıda program akışı verilmiştir.

3) Olgu Hazırlama:

Adli Tıp stajı süresince her öğrencimizin ayrıntılı öykü alma, fizik muayene, ayırıcı tanı ve tanı içeriğinden sorumlu olduğu ve staj sonunda bir değerlendirme kriteri olarak sunduğu olguyu hazırlamaktadır.

4) Klinikte Bağımsız Öğrenme:

Öğrencilerin kendilerine sunulan öğrenme ortamlarında öğrenme fırsatlarını yeterince kullanabilmeleri için haftalık programda bağımsız öğrenme saatleri kalmaktadır.

Staja Devamlılık Kuralları

Stajlar sırasında kuramsal dersler, hasta başı eğitimi ve pratik çalışmalarda devam zorunludur. Staj günü bir bütündür ve günlük programın bir bölümünde bulunamayan öğrenci telafi yapmakla yükümlüdür. Staj günlerinin %20'sinden fazla (2 gün) devamsızlığı olan öğrencilerin ilgili stajı tekrarlama gereklidir. Staj sonu sınavına giremez.

Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri

Staj sonunda staj sonu sözlü ve yazılı sınavları yapılır. Bu sınavın ve sözlü ve yazılı sınavların ortalaması 60 ve üzerinde ise staj başarılı olarak geçilir. Staj sonu sınavlarının staj geçme notuna katkısı şu şekildedir:

1. Yazılı sınav (%50): Çoktan seçmeli olarak yapılır. Staj boyunca öğrenilen tüm teorik dersler, bulgudan tanıya ve probleme dayalı öğrenim oturumlarından öğrenim hedeflerini kapsayacak şekilde en az birer soru sorulur. Toplam soru sayısı yaklaşık 50 olacak şekilde sınav hazırlanır. Puanlamada 4 yanlış bir doğruyu götürmez.

2. Sözlü sınav (%50): En az iki öğretim üyesi olacak şekilde hazırlanmış jüriler tarafından tüm staj boyunca öğrenilen teorik ve uygulamalı dersleri kapsayan öğrenim hedeflerine uygun sözlü sınav yapılır. Her öğrenciye en az beş soru sorulur. Sorulan sorular kaydedilir. Öğrencinin sözlü sınavdaki performansı jüriyi oluşturan tüm öğretim üyelerinin katılımıyla değerlendirilir.

Staj sonu sınav ortalaması 60'ın altında olunması durumunda yıl sonunda yapılacak olan bütünleme sınavına girilir. Bütünleme sınavında yazılı (%50) ve sözlü sınav (%50) ortalamaları alınarak hesaplanır. Bütünleme sınavı geçme notu 60'tır. Bütünleme sınavından 60'ın altında alan öğrenci Adli Tıp staj tekrarı yapar.

Öğrenme ortamları:

- -1. Kat: Teorik derslerinin anlatıldığı derslikler bulunmaktadır.
- Adli Tıp Kurumu

Önerilen Kaynaklar

1. Adli Tıp. Yaşar Bilge (Editör); Üçbilek Yayıncılık.
2. Adli Tıp. Zeki Soysal (Editör); İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları.
3. Birinci Basamakta Adli Tıp. S. Koç, M. Can; (http://www.istabip.org.tr/dosyalar/adli_tip).
4. Adli Otopsi. Z. Soysal, M.S. Eke, A.S. Çağdır (Editörler); İstanbul Üniversitesi

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları:

5. Klinik Adli Tıp. Oğuz Polat (Editör); Seçkin Yayıncılık.
6. Adli Psikiyatri, Gürol Cantürk. Adli Bilimler: O. Karakuş (Editör); Adalet Yayınevi.
7. Malpraktis- Tıbbi Girişimler Nedeniyle Hekimin Ceza ve Tazminat Sorumluluğu. İ. Hamit Hancı (Editör); Seçkin Yayıncılık.
8. Forensic Pathology. Knight B (Editor); Arnold Publishers.
9. Simpson's Forensic Medicine. Jason Payne-James, Richard Jones, Steven B. Karch (Editors); Hodder Arnold Publishers.
10. Adli Rapor Kılavuzu- Türk Ceza Kanunu'nda Tanımlanan Yaralama Suçlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi (<http://www.atk.gov.tr/pdf/tckyaralama.pdf>).
11. Adli Otopsi CD'si. 12. Öğretim Üyelerinin Ders Notları. Ankara Üniversitesi Moodle Sistemi

Referanslar

1. Ulusal Çekirdek Eğitim Programı. (2020). Tıp Fakültesi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı 2020 (UÇEP 2020). Tıp Eğitimi Ulusal Çekirdek Müfredatı Komisyonu.
2. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları. (2020). Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları - 2020. TEPDAD.